

Askel, askel, harha-askel

- työnohjaajana ja konsulttina systeemien viidakossa

METANOIA
/INSTITUUTTI

©	Nimi Nimi
Tekijät	Marianne Tensing Timo Totto
Kustantaja	Metanoia Instituutti
Taitto	Ateljee-ar
Kirjapaino	Joutsen Media Oy
ISBN	Nimi Nimi

Askel, askel, harha-askel

– työnohjaajana ja konsulttina systeemien viidakossa

SISÄLTÖ

LUKIJALLE	8
-----------------	---

KOMPLEKSINEN IDENTITEETTI- JA ORGANISAATIOYÖSKENTELEY 14

IDENTITEETIT KOETUKSELLA POSTMODERNISSA YHTEISKUNNASSA	15
<i>Mistä puhutaan kun puhutaan identiteetistä?</i>	15
<i>Identiteetti tieteellisen tutkimuksen kohteena</i>	18
<i>Yksilöitymään pakotettu yksilö – medikalisoitunut yhteiskunta</i>	21
<i>Moderni yhteiskunta rakennettiin elämän hallintavälineeksi</i>	22
<i>Länsimaisen ihmiskäsityksen perintö on sisäisesti ristiriitainen</i>	25
<i>Työelämän ihanuus ja kurjuus markkinavetoisessa maailmassa</i>	27
<i>Tarve identiteettiin kuuluu ihmisen perustarpeisiin</i>	29
<i>Yhteiskunnan lupaus ihmisoikeuksista jää tyhjäksi fraasiksi, jos puuttuu ymmärrys ihmisyyden peruskysymyksiin</i>	31
<i>Ihmisen kehityksellinen matka infantiilista riippuvuudesta kypsään riippuvuuteen</i>	33

YHTEISÖLLISEN LUOVUUDEN DYNAMIIKKA

ORGANISAATIOYÖSKENTELEYN HAASTEENA	38
<i>Johdanto</i>	38
<i>Teorian kolme tasoa</i>	41
<i>Kolme peruspyrkimystä</i>	41
<i>Mentaalisen tilan katkokset suojautumisena</i>	45
<i>Vapautta rajoittavat defenssit objektisuhdeteoriassa</i>	46
<i>Tiedostamattomasti rakentuva kokoumaryhmä</i>	50
<i>Kuinka toimia rakentavasti: yksilötyöskentely ryhmässä</i>	53
<i>Kohti yhteisöllistä luovuutta</i>	55
<i>”Negative Capability” ja khora</i>	56
<i>Uneksunta</i>	57
<i>Myötäuneksunta ryhmäkhorassa</i>	59
<i>Lopuksi</i>	59

ORGANISAATIOIDEN ”PIRULLISIA KYSYMYKSIÄ”

ORGANISAATIO NÄYTTÄYTYY TYÖNOHJAUKSESSA

– NÄKÖKULMIA ORGANISAATIOAJATTELUUN	65
<i>Organisaatio tehtävän luomana jännitteenä</i>	66
<i>Organisaatio asiakasajattelun jännitteenä</i>	67
<i>Organisaatio paradoksien tuottamana jännitteenä</i>	69
<i>Organisaatio työn tuottaman kuorman jännitteenä</i>	71
<i>Organisaatioajattelu ja työnohjaus</i>	72
<i>Organisaatioajattelun näkökulmia</i>	73
<i>Kuinka hyödyntää organisaatioajattelua työnohjaustilanteissa</i>	76

JOHTAJUUS MURROKSESSA – UMPIKUJASTA UUTEEN AVAUKSEEN

<i>Epätoivosta vuoropuheluun</i>	81
<i>Johtajuuden konkretisointi ja jakaminen</i>	83

<i>Miten muutos tapahtui?</i>	85
<i>Siirtymä kompleksiseen systeemisyteen johtamisajattelussa</i>	86
ISOJEN KORVIEN TILA – MUUTOSTYÖN MAHDOLLISTAJANA	92
<i>Mikä on perustehtävä?</i>	93
<i>Voimattomuudesta voimaantumiseen</i>	94
<i>Mitä tapahtui?</i>	95
<i>Mitä se perhetyö oikein on?</i>	95
<i>Kuka on perheohjaaja?</i>	96
<i>Mahdoton perustehtävä?</i>	100

KOMPLEKSISUUDEN ETIIKKA 104

ORGANISAATIOIDEN ETIIKKA JA ESTETIIKKA	105
<i>Etiikan yksilöllistyminen</i>	106
<i>Yksilöllistymisen vastavoima 1: Etiikkaa suhteissa</i>	109
<i>Yksilöllistymisen vastavoima 2: Arvot ja hyveet organisaatioissa</i>	111
<i>Yksilöllistymisen vastavoima 3: Organisaatioiden etiikkaa ja estetiikkaa</i>	114
<i>Katse</i>	115
<i>Kosketus ja ruumiillisuus</i>	117
<i>Aika, tila ja rytmi</i>	120
SUKUPUOLISENSITIIVISYYS TYÖNOHJAUKSESSA	130
<i>Oma matka kohti sukupuolisensitiivisyyttä</i>	131
<i>Mikä on sukupuoli?</i>	132
<i>Työhyvinvointi ja sukupuolistavat käytännöt työssä</i>	133
<i>Mitä sukupuolisensitiivisyys on?</i>	136
<i>Sukupuolisensitiivinen työnohjaus</i>	138
<i>Sukupuolisensitiivisen työnohjaajan työkentät</i>	139
<i>Itsetuntemuksesta ja sukupuolisensitiivisyydestä johdon työnohjauksessa</i>	142
<i>Naisjohtajuuden kuvat, psykodynamiikka ja sisäinen draama</i> <i>sukupuolisensitiivisessä työnohjauksessa</i>	144
<i>Loppupäätelmiä</i>	148

MONIAISTIMELLISUUS TÄSSÄ JA NYT 152

EKSPRESSIIVINEN TYÖSKENTELY LÄSNÄOLON JA MONIÄÄNISEN DIALOGIN MAHDOLLISTAJINA TYÖNOHJAUS- JA KONSULTAATIOTYÖSSÄ	153
<i>Miten ymmärrän ekspressiivisen työskentelyn?</i>	153
<i>Kuljeskelua kolmenlaisen todellisuuden välillä</i>	156
<i>Mielikuvituksen moniaistinen kieli</i>	158
<i>Ekspressiivisyys ankkuroituu ihmisen ruumiillisuuteen</i>	160
<i>Ruumiillisuutemme ankkuroi meidät tähän hetkeen</i>	161
<i>Taiteellisuus ekspressiivisessä työskentelyssä</i>	163
<i>Ekspressiivisen työskentelyn prosessista</i>	163
<i>Ekspressiivisen työskentelyn kiasmisia kohtia</i>	167

“VOINKO TULLA VENESEESI, EN JAKSA MUUTA?”	
– TYÖNOHJAUSTA YHDESSÄ TEHDEN JA KATSELLEN	173
<i>Kuin jänikset kuun pinnalla – lastensuojelua Suomessa ja Britanniassa</i>	175
<i>Reflektio uudelleen taivuttamisena</i>	177
<i>Symboli ja sen ymmärtäminen on näkyväksi tekemistä</i>	178
<i>Häpeä ja hajanaisuus tarttuvat ja integroituvat työntekijään</i>	179
<i>Tehokkuus vai epätehokkuus</i>	181

MIKÄ OHJAA TYÖNOHJAAJAA 184

MIKÄ OHJAA TYÖNOHJAAJAA

- NÄKÖKULMIA IHMIS- JA MAAILMANKUVANI MUOTOUTUMISEEN	185
<i>Aluksi</i>	185
<i>Ihmiskuvani muotoutumisesta</i>	186
<i>Miksi ihminen toimii niin kuin toimii?</i>	186
<i>Systemisyydestä</i>	187
<i>Yksilönä työelämän pyörteissä - retkiä yhteiskuntatutkimuksen maailmaan</i>	190
<i>Matkoista omaan sisäiseen maailmaan</i>	194
<i>Matkoista maailmalle - maailmankuvani murroksessa</i>	198
<i>Lopuksi</i>	201

SYSTEMISIÄ SIIRTYMIÄ: ONGELMA, RATKAISU, DIALOGI 204

1. Häiriö (perhe)tutkimuksen paradigmassa	204
2. Tasapainoa tavoitteleva systemisyys	208
2.1. Siirtymä kybernetiikkaan	208
2.2. Kohti avointa systeemiä	211
2.3. Strukturalismi – kysymys rakenteista	212
2.4. Siirtymiä perheterapiassa: strukturalistinen, strateginen ja milanolais-systeeminen	213
<i>Huomio rakenteisiin</i>	213
<i>Strateginen lähestymistapa</i>	214
<i>Milanolainen systeeminen perheterapia</i>	214
2.5. Systemisyyden siirtymiä Suomeen	217
<i>Psykestä systeemiin</i>	218
3. Epävakaudelle rakentava systemisyys	220
3.1. Filosofinen siirtymä: poststrukturalismi ja dekonstruktioismi	220
3.2. Kohti kompleksista systemisyyttä – itseorganisoituva ja itseuudistuva systeemi	222
4. Kognitiivinen käänne – siirtymä ”pään sisäisestä” ihmisten väliseen	230
4.1. Konstruktivismi ja (sosiaalinen) konstruktioismi	230
4.2. Kulttuurihistoriallinen ja toiminnan teoria, kehittävä työntutkimus	232
5. Lingvistinen systemisyys – siirtymä kertomuksiin ja merkityksiin	234
5.1. Konemaisista systeemeistä kieleen	234
5.2. ”Narratiivinen käänne”	238
5.3. Dialogisuus – kohtaamisen ihanne	240
6. Kielen, mielen ja ruumiin holistinen systeemi	242
6.1. Dialoginen yhteistoiminnallisuus auttamisprosessissa	242
6.2. Havainnoivan systeemin sisäinen ja ulkoinen prosessi: ruumiillinen käänne ...	247

6.3. Integroiva semioottinen systeemi	256
7. Tavistock-narraatio – kompleksisia linkityksiä	258
7.1. Kaksi tavistockilaista lähestymistapaa systeemisyyteen	258
7.2. Complex Responsive Processes -ajattelu	262
7.3. Bionilainen perintö.....	265
8. Siirtymien suuntia	266
Lopuksi	272
LISTENING POST –SEMINAARI	
- ELÄVIÄ HETKIÄ SYSTEEMIEN KYTKEYTYMISISTÄ.....	278
Johdanto	278
Maailmat kohtaavat.....	279
Settingin merkityksestä.....	279
Convener ja konsultit.....	280
Seminaarin kulku ja sisällölliset tehtävät.....	280
1) Avausjakso	280
2) Ajankohtaisten kokemusten jakaminen.....	281
3) Keskeisten teemojen etsiminen.....	283
4) Analyysi ja hypoteesien rakentaminen.....	283
5) Seminaarin päätösjakso.....	285
Kirjoittajalle avautuneita polun päitä.....	286
Listening Post – mahdollisuuksien avaruus.....	288
TEKIJÄT.....	293